

Vil gjøøre rypere til næring

– Rypeforvaltning er på en måte en forvaltning med bind for øynene. Vi prøver først og i etterkant finner vi ut om det var riktig eller galt. Vårt mål er å få så mye kunnskap at vi kan lage en slags «hakkespettbok» for rypeforvaltere, sier Frode Knutzen Midtlund, styreleder i spleiselaget Rypeforvaltningsprosjektet.

AV PER FOSHEIM

Vi ønsker en "rettet avskyting på rypa". I årenes løp er det forsøkt mange tiltak, uten å ha oppnådd så mye konkret. Den største vanskeligheten er å vurdere bestanden i forhold til jakten. Bestandsstørrelsen er kontrollerbar bare noen uker før jakta starter. I dårlige år risikerer vi derfor å selge jakt til jegere i et terreng nesten tomt for fugl. Da hjelper det lite om det er dagskvoter, som bare et fåtall av jegerne vil komme i nærheten av, mener Frode Knutzen Midtlund, styreleder i Rypeforvaltningsprosjektet 2006-2011.

Kokebok

Prosjektet har som målsetting å utarbeide Rypeforvaltningsboka. Boka skal bli full av praktiske

Torikjell Skoglund på vinterfukt i Sollia. Slik jakt er nå tillatt få steder sør for Dovre. Kanskje prosjektet kan gi svar på om dette forbudet er vel begrunnet eller om andre tiltak kan være mer effektive. Foto Gønerius Bakke.

Takseringsteknikk

«Rypenorge» er også representert med både grunneiere, brukere og forskere. Prosjektleder er Hans Chr. Pedersen, ansatt både på NINA og ved Høgskolen i Hedmark.

Takseringsteknikk

– Hva rører seg i hodet til en rypejeger? Eller hva skal til for at han er fornøyd? Når en tenker rypejakt som næring er vi ute etter å gi en god jaktopplevelse.

Prosjektet tror foreløpig at jegerhodet tenker først på å finne et jaktterreng. Så på fellesskapet med kamerater, viltmengde og kanskje fred og ro, antyder Knutzen Midtlund.

Viltmengden skal takseres og metodikk utvikles i samarbeid med hundeklubber og jeger- og fiskeforeninger. Linjetakst ser ut til å være den mest effektive takstformen. Viktigst blir det å finne en metode for bearbeiding av dataene, så de kan nyttes under jakta samme år.

Markedet er i endring

– Statskog fikk i høst for første gang reklamasjon fra en jeger om at terrenget var for dårlig. Han hadde jaktet i fem dager, sett tre rypere og skutt en. Svingninger i viltbestand er velkjent for de fleste jegere og de aksepterer det. Nytt er det at jegere på forhånd vil vite hvor godt terrenget er. De reiser langt og vil ha mest mulig igjen når de bruker sine fridager. Vi håper jegerne kan tilbys et produkt som oppfattes som bedre enn det som selges i dag, sier Frode Knutzen Midtlund.

Statskog og andre grunneiere har merket økt etterspørsel etter individuelle jaktformer, som

rype, skogfugl og rein. For de tradisjonelle lagjakterne som elg- og harejakt flater etterspørselen ut. Knutzen Midtlund forteller at de ikke ønsker urbanisering av jakten, men vil gi jegerne informasjon slik at de vet hva de går til. Mer og mer av jaktsalget går over internett. Flere jegere jakter færre dager enn før. Mange ser ut til å kjøpe jakt mer impulsivt rett før de skal jakte.

Rammevilkår og biologi

– I andre deler av prosjektet vil vi undersøke hvilke rammevilkår som påvirker rypere som næring. Interessant er det at jakt faller utenfor det tradisjonelle landbruksbegrepet i deler av lovgivningen. Vi vil også undersøke hvordan forskjellige deler av samfunnet oppfatter utvikling av jakt som næring. Jakttidene er en diskusjon for seg, i Sverige er de annerledes enn her. Vi vet lite om hva forskjellen betyr for vilt og økonomi, sier Knutzen Midtlund.

Som et delprosjekt skal NINA undersøke terrengformer og –behandling i forhold til rypene. I noen hytrefelt finnes det mer rypere enn i terrengene rundt. Til nå er det mest gjett-

ninger om hvorfor det er slik. Prosjektet vil bruke satellittinformasjon til å skaffe seg best mulig kunnskap om terrenget, og hvilke kvaliteter som skiller gode og dårlige rypeterreng.

– Svingninger i rypebestanden er velkjent. Det virker som den svinger mer uregelmessig nå. Vårt mål er å heve svingningene opp på et høyere nivå, slik at den totale rypeøkonomien blir bedre, håper Frode Knutzen Midtlund.

Ulike behov

«Switchesamfunnet» er et nytt begrep innen jaktomsetning. Folk vil prøve noe nytt til en bestemt tid, for så å reise et annet sted neste gang. Knutzen Midtlund mener utleiere må forholde seg til de nye trendene, samtidig som de også må levere en ettertrøstet vare til de lokale jegerne. Totaløkonomien i viltforvaltningen kommer fra begge gruppene. – Mot slutten av prosjektet skal det oppsummeres med Rypeforvaltningsboka. Vi tror den blir etterspurt og at den vil være et viktig bidrag til en optimal forvaltning av rype og de andre hønsefugleartene, avslutter Frode Knutzen Midtlund.

Frode Knutzen Midtlund håper Rypeforvaltningsprosjektet skal munne ut i konkret veiledning om hva man kan gjøre for å skjåtte bestanden av den populære fuglen bedre.

Rypeforvaltningsprosjektet 2006-2011

Hovedmål:
Utarbeide Rypeforvaltningshåndboka

Deltmål:

- Landskap og menneskepåvirkning i forhold til rypeproduksjon.
- Mål og forvaltningsstrategier blant grunneiere.
- Identifisere de viktigste elementene for jegeropplevelsen på rypejakt.
- Måltrettet forvaltning basert på taksering.
- Omsetning og rammevilkår for rype og skogfugljakt.
- Et selvgående system for å takserer, bearbeide og gi råd om høsting av rype.
- Måle viltstallets virkning på fugletettheten.
- Økonomien i viltstellstiltak og tilbud rettet mot jegere

Kostnader:
Ca. 25 millioner

Finansiering:
Ca. 11 mill Norges Forskningsråd
ca 11 mill egen midler (Statskog, Norskog, m. fl.)
ca 2,5 mill Direktoratet for naturforvaltning.